Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Javier Aristi Aizpurua

Zestoa, Gipuzkoa (1930)

Aurkibidea

Biografia

1930ean jaio zen Zestoako 'Zubimuzu' baserrian. Aita Aizarnakoa eta ama Zestoakoa zituen. Zestoako mojetan eta maristetan ikasi zuen. 12 urterekin igeltsero batzuekin peoi lanetan laguntzen hasi zen. Arroan teilak egiten ibili zen, eta 18 urterekin fundizioan lan egiteko ofizioa ikasten; horren ondoren, 'Etxabe y Cía' lantegian ibili zen lanean. Soldadutza ez egiteagatik harrobian ibili zen lanean bi urtez. Nazionalistak ziren etxean, eta anaiak gerrara joan zirelako etxetik kanpora bidali zituzten; 40 egun egin zituzten Pasaiako lehengusu batzuen etxean ezkutaturik.

Zintak

ZES-035

- **Proiektua**: Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2009-02-06
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k)**: Etxeberria, Eider

ZES-036

- **Proiektua**: Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2009-02-06
- **Iraupena**: 30 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber

Pasarteak

1. 1930ean jaioa Zubimuzu baserrian

- **Erref**: ZES-035/001
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
1930ean jaio zen Zestoako Zubimuzu baserrian. Aita Aizarnakoa eta ama Zestoakoa zituen.

2. Mojak eta maristak irakasle

- **Erref**: ZES-035/002
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:01:20. **Bukatu**: 00:03:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan Zestoako mojetan eta ondoren maristetan ibili zen. Errezoak eta dotrina ikasten zituzten gehienbat.

3. Eskolan sartzean 'Cara al Sol' kantatu behar

- **Erref**: ZES-035/003
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:03:52. **Bukatu**: 00:06:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Erdaraz ikasten zuten eta euskaraz egiten zuenari kanika bat eman eta zigortu egiten zuten. Eskolan sartzen zirenean Cara al Sol abestu behar izaten zuten. Euren eskolara mutilak joaten ziren soilik. Goiz eta arratsalde joaten ziren eta ostegun arratsetan jai izaten zuten. Bazkaltzera etxera joaten zen. Dotrina buruz ikasi behar izaten zuten.

4. Erreal batean pilotak "Gaztaino"-ren dendan

- **Erref**: ZES-035/004
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:06:08. **Bukatu**: 00:08:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:
Zigortuz gero paretaren kontra jarrita egon behar izaten zuten. Umetan kaniketan,"kortabanaka" jokoan, intxaurrekin, etab. jolasten zuten. Pilotan ere aritzen ziren frontoian; "erreal bateko pilotak" erabiltzen zituzten. "Gaztaino"ren dendan erosten zituzten pilotak, bigunak izaten ziren.

5. Mutilak "Punttua"n eta neskak "Asakaponetan"

- **Erref**: ZES-035/006
- **Iraupena**: 0:03:32. **Hasi**: 00:08:58. **Bukatu**: 00:12:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:
Pilotan, "punttuan" aritzen ziren; jokoaren nondik norakoak azaltzen ditu. Neskek, "asakaponetan" jolasten zuten. Mutilek eta neskek joko ezberdinak zituzten. "Lajaia" eta "Konporta" futbolerako jolastokiak ziren. Presara ere joaten ziren jolasera.

6. Etxez etxe esnea saltzen zuten

- **Erref**: ZES-035/007
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:12:30. **Bukatu**: 00:13:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Baserrian esne-behiak eta txerriak izaten zituzten. Esnea etxez etxe banatzen zuten marmitean hartuta.

7. Txerria hildakoan, "txerri-erregaloa"k auzora

- **Erref**: ZES-035/008
- **Iraupena**: 0:02:23. **Hasi**: 00:13:47. **Bukatu**: 00:16:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Urtean bi txerri hiltzen zituzten; 120 kilo inguru zenean hiltzen zuen harakinak. Lehortzeko zintzilika jartzen zuten eta haragia gazi-kutxan gordetzen zen. Odolkiak eta txorizoak amak egiten zituen eta auzora banatzen zituzten; "txerri-odolkiak" edo "txerri erregaloa" deitzen zitzaien haiei.

8. Katilu forman egindako errazionamenduko ogia

- **Erref**: ZES-035/009
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:16:10. **Bukatu**: 00:18:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Otorduetan txerriki ugari eta baba jaten zuten. Ogia errazionamenduan egoten zen eta katiluaren forma emandakoa izaten zen, gogorra. Javierren etxean ogi gutxi egiten zen. Etxetik 100 metrora Errotatxo izeneko errota zuten eta bertara eramaten zuten artoa, gero irina lortu eta talo eta morokilak egiteko etxean.

9. Amuarrain eta oilagor harrapaketan

- **Erref**: ZES-035/010
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:18:16. **Bukatu**: 00:21:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:
Javierren anaia arrantzan zaletua zen eta amuarrainak eramaten zituzten etxera. Etxean egindako kanaberarekin arrantzatzen zuten. Ehizan ere ibiltzen ziren, oilagorretan. Eskopeta Eibarren erosia zuen aitak eta lizentzia Guardia zibiletan atera behar izaten zen.

10. Eskola utzi eta lanean hasi zenekoa

- **Erref**: ZES-035/011
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:21:10. **Bukatu**: 00:23:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak

Laburpena:
10 urterekin eskola utzi eta 12 urterekin peoi lanetan hasi zen Zestoako igeltsero batzuekin. 16 urterekin Arroara joan zen teila lantegi batera eta 18rekin Zestoako 'Echave y compañía' fundizioan hasi zen ofizioa ikasten. Peoi lanetan zortzi orduko lan-jarduna izaten zuen, eta irabazitako diru apurra amari ematen zion.

11. Soldadutzatik libratzeko, minara lanera

- **Erref**: ZES-035/012
- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:23:30. **Bukatu**: 00:27:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak

Laburpena:
Minan lan eginez gero soldadutzatik libratzen ziren mutilak eta Javierrek 2 urte pasa zituen. Gero atzera fundizioko lantegira bueltatu zen. Egunean 7 pezeta irabazten zituen. Laneko kontuak kontatzen ditu.

12. Meategiko lana

- **Erref**: ZES-035/014
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:27:18. **Bukatu**: 00:28:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak

Laburpena:
Meategian lanean zebiltzanean, 800 metroko sakoneran sartu eta eskuz egiten zituzten zuloak.

Transkripzioa
- Eta han ze itten zendun?
- Han? Eztul hau de… Han itten giñuzen, lau lagun juten giñan, ta bakoitzak bi lagunek hartu bagoia, eta juten giñan zortzirehun bat metro bai barroa. Ta zuluak iñ eskuz, zeakiñ borra ta. In zulua in…
- Borrakin?
- Ta tirua in geo, ta metxa ta sartu, kargau, su eman, ta kanpoa. Ta gu bazkaldu ta juteko, berriz, kiak eta danak alde inda eoten zien. Berriz karreau bagoiak, ta berriz'e zulua in hurrungo eguneako, ta…
- Lan peligrosoa izango zan ba hori ezta?
- Ta su eman, ta fuera, hurrungon eo txandaka.
- Lan peligrosoa izango zan ba hoi ezta?
- Bai.
- Eskapadan batzuk ingo zenittuzten.
- Ez gendun guk zeaik izan.

13. Aitaren lan-istripua

- **Erref**: ZES-035/015
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:28:33. **Bukatu**: 00:29:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Aita, harrobian lanean zebilela, metxaren pistoia alikateekin estutu ordez hortzekin estutzen hasi zen eta ahoan lehertu zitzaion. Istripuaren inguruko azalpenak.

14. Gerra garaian Pasaiako lehengusuenera ihesi

- **Erref**: ZES-035/016
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:29:12. **Bukatu**: 00:32:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
7 anaia eta arreba zituen, baina bi anaia gerran hil zitzaizkion. Anaiak soldadu joan zirelako etxetik bota zituzten Javier eta etxekoak eta Pasaiako lehengusu batzuen etxean egon ziren ezkutatuta. Bi anaia behiak zaintzen etxean geratu ziren.

15. Gerra denboran, gosea

- **Erref**: ZES-035/017
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:32:18. **Bukatu**: 00:34:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Madril hartu zutenean, banderak nola jarri zituzten azaltzen du. Gosea pasa zuten gerraostean, nahiz eta baserritarrek errazagoa zuten jatekoa lortzea.

16. Dantza lotua egiteagatik kongregaziotik kanpora

- **Erref**: ZES-035/019
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:34:35. **Bukatu**: 00:36:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromeriara Aizarnako Santa Engraziara, Endoiara eta inguruetara joaten ziren oinez. Lotuan dantza eginez gero kongregaziotik botatzen zituzten.

17. Luistarren kongregazioa

- **Erref**: ZES-035/020
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:36:32. **Bukatu**: 00:37:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:
Luistarren kongregazioan egon zenean, hilean behin zazpietako mezetara joan behar izaten zuen medaila jantzita. Igandeetan ilaran jarri eta hamarretako mezetara joaten ziren eta arratsaldeetan bezperetara joan behar izaten zuten. Jaunartze txikia eta handia Zestoan egin zituen.

18. Pazkoetan jauna hartzeko txartela

- **Erref**: ZES-035/021
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:37:53. **Bukatu**: 00:39:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:
Pazkoetan jauna hartzera joateko txartela behar izaten zen eta Javierri apaizak dotrina ondo ikasteagatik txartelak oparitu zizkion. Jaunartzea egindakoan etxean ospatzen zuten. Bakoitzak nahi zuen jantzia eramaten zuen jaunartzea egiteko.

19. Apaizaren aurrean txapela erantzi

- **Erref**: ZES-035/022
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:39:58. **Bukatu**: 00:41:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Txaketa eta prakak janzten zituzten mutilek, eta erromeriara joateko txapela janzten zuten. Elizara sartutakoan edo apaiza parean pasatzen bazen, txapela kendu behar izaten zuten.

20. Hilean behingo konfesioa

- **Erref**: ZES-035/023
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:41:20. **Bukatu**: 00:42:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Hilean behin konfesatu behar izaten zuten; neskena sarez banatuta egoten zen eta mutilak ate batean sartuta konfesatzen ziren. Bekatua eginez gero, errezoa izaten zen zigorra.

21. Zestoako festak: zezenak, zahagi-dantza, oilasko biltzea...

- **Erref**: ZES-035/024
- **Iraupena**: 0:02:58. **Hasi**: 00:42:32. **Bukatu**: 00:45:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Zestoako jaiak Ama Birjinetan izaten ziren. Zezenak jarri ohi zituzten eta kanpoko toreatzaileak eramaten zituzten. Zaletasun handia zegoen. "Zahagi-dantza" zer zen azaltzen du. Oilasko biltzea nola egiten zen baserriz baserri kontatzen du.

22. Santa Ageda eskea

- **Erref**: ZES-035/025
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:45:30. **Bukatu**: 00:47:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Santa Ageda bezpera egunez arratsaldean ateratzen ziren eskera eta ateratzen zuten dirua odol emaileentzat izaten zen. Etxe batean urte hartan norbait hil bazen kantatu gabe geratzen ziren eta errezatu egiten zuten.

23. San Kristobalak, Gabonak eta karrozak

- **Erref**: ZES-035/026
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:47:55. **Bukatu**: 00:50:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Zestoako bandaren aipamena egiten du. San Kristobal egunez kotxeak bedeinkatzen ziren Zestoako plazan. Gabon egunean kalez kale ibiltzen ziren kantuan. Javier jaiotza egiten ibilia da. Errege egunez karrozak eta jaiotza bizia egiten ziren.

24. Zestoako 'Uztapide' bertsolaria

- **Erref**: ZES-035/027
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 00:50:25. **Bukatu**: 00:54:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Zestoan bertsotarako zaletasun handia zegoen. Manuel Olaizola Uztapide bertsolaria ezagutu zuen. Zestoako zinean bertso jaialdiak egiten ziren, eta Fernando Aire Xalbador ere ezagutu zuen Zestoan kantuan. Uztapideren inguruko kontuak kontatzen ditu. Aizarnako emakume baten bertsotarako zaletasunaren aipamena.

25. Zestoako tabernak eta giroa

- **Erref**: ZES-035/030
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:55:52. **Bukatu**: 00:58:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Neskak ez ziren tabernetara sartzen, gaizki ikusia zegoen eta. Jokoan (gehienbat musean) aritzeko ohitura zuten mutilek. Zestoako tabernak izendatzen ditu: Uztapide, Portxu, Agustin...

26. Bainuetxeko ura gibel eta giltzurrunentzat

- **Erref**: ZES-035/031
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:58:05. **Bukatu**: 00:59:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:
Zestoako bainuetxean 700 lagun sartzen ziren. Beste hotel batzuk izendatzen ditu. Bainuetxeko urek gibela eta giltzurrunak sendatzen omen zituzten.

27. Bainuetxeko soldatak propinekin osatuak

- **Erref**: ZES-035/033
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 01:00:10. **Bukatu**: 01:01:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Herriko jendea albergara joaten zen arropak garbitzera. Zestoako bainuetxean herritar ugarik lan egiten zuen, neskek batez ere. Nesken soldata kanpotarrek emandako propinarekin osatzen zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-25

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com